

Met *Land's End* zet Berlin een nieuwe stap in zijn multimediale ontwikkeling

Op de grens tussen weten en vermoeden

Berlin (Bart Baele, Yves Degryse) is een van de meest dynamische Vlaamse gezelschappen van het moment. Met *Land's End*, dat in première ging op het afgelopen NEXT festival, neemt het Antwerpse collectief een nieuwe horde in zijn zorgvuldig uitgestippelde artistieke parcours.

Bij de start in 2003 leken Berlins filmisch-documentaire stadspportretten, waarin beeldschermen veelal acteurs vervingen, een vreemde eend in de theaterbijt. Of toch niet, want ondanks de journalistieke aanpak (lange research & prospectie) waren voorstellingen als *Jerusalem* of *Bonanza* onmiskenbaar theatraal, met een suggestieve montage als belangrijkste fictionele wapen. Na verloop van tijd werd in deze 'Holoceencyclus' ook de scenografie zelf theatraal – met als hoogtepunt de bewegende beeldschermen van *Moscow* die het publiek beangstigend in de tang namen. In 2010 startte Berlin met een cyclus 'gesprekken aan tafel', een inhoudelijk zoom van de dynamieken die een plaats bepalen naar deze tussen mensen. Tegelijk werd een nieuwe stap gezet richting theatraliteit, door naast de suggestieve montage ook de beelden zelf te animeren. In *Land's End* komen theatralisering van het kader, beeldmontage en beeldanimatie terug, met daarbovenop de introductie van een radicaal nieuw element: live acteerwerk op scène.

Land's End, uitsluitend gespeeld op industriële locaties, heeft veel weg van een rechtbankthriller. Een West-Vlaamse pannenkoekenfabrikant wordt vermoord. Na de adembenemende (virtuele) ontmoeting tussen zijn echtgenote (Katelijne Verbeke) en de Franse huurmoordenaar (Jean-Benoît Ugeux) – met tekst uit Koltès' *In de eenzaamheid van de katoenvelden* – springt de plot meteen naar het gerechtelijk onderzoek, dat de afwijkende versies over wat er de middag van de moord gebeurd is naast elkaar wil leggen. Eén probleem: de vrouw werd opgepakt op Belgisch grondgebied, de man in Frankrijk, en dat land levert geen onderdanen uit. Dus wordt er een absurde constructie bedacht: beide betrokkenen worden samengebracht in een hoeve waar de Frans-Belgische grens letterlijk doorheen loopt.

Hier komt Berlin op dreef. In een semi-documentair 'stadsporetje' wordt de geschiedenis van deze bizarre grensplek blootgelegd. Een evidente plek voor smokkel, maar ook een plek waar de dubbele papiermolen elke verbouwing tot een hel maakt en de brandweer met moeite geraakt. Europa moge dan 'verenigd' zijn, de impact van de denkbeeldige grenslijn blijft surrealistisch groot. Ook gerechtelijk gezien. Zo moet de ene beklagde via het raam binnengebracht (de deur behoort tot het andere land) en worden mobiele WC's aangerukt zodat elk zijn gevoeg kan doen op eigen grond. De lijn ontdebelt zich eveneens mentaal: de echtgenote en de moordenaar bevinden zich elk aan de kant van de grens die hun 'waarheid' afbakent. Een grens tussen schuld en onschuld, even moeilijk te overschrijden als de nationale.

De voorstellingen van Berlin leggen mentale, sociale, legale constructies bloot. Dat lukt het best wanneer die constructies schijnbaar zichzelf onthullen – indirect in de montage, subtiel in de scenografie, zonder zichtbare manipulator. Want het is precies die nauwelijks te

onderscheiden grens tussen waarheid en fictie, vormelijk vertaald als de vermenging tussen het theatrale en het documentaire, die een Berlin-voorstelling zo spannend maakt. In zijn aftasten van dat spanningsveld verliest Berlin aan het einde van *Land's End* even de balans. Na de zo secure spanningsopbouw via beeldmontage, soundscape en locatiegebruik draait de uitgesponnen live confrontatie tussen Verbeke en Ugeux uit op een teleurstelling. Net omdat die confrontatie zo eenduidig en overduidelijk 'theater' is. Voor de toeschouwer vervalt daarmee abrupt het prikkelende werk van twijfelen en gissen, vermoeden en weten. Is Berlin een stap te snel willen gaan? Boeiend, deze zoektocht.

Evelyne Coussens – verschenen in De Morgen op 6 december 2011